

Röddingenyt

-med presentation av Rödningebergs Gård

I Rödninge har våren övergått i sommar. Vintern var behagligt kort, men med ansenligt snötäcke i januari. Vi har kunnat glädja oss åt en rekordtidig vår utan bakslag av frost som kunnat förstöra fruktträdens blommor.

I prästgårdsparken avlöste vintergäck, snöklöckor, snödroppar, vitsippor, scilla, och förgätmigej varandra. Snöklöcka kallas även klosterlilja, då det största beståndet i Sverige finns i Vadstena klosterträdgård. Det har sagts oss att Rödninge prästgårds skulle komma därefter.

Snöklöckor

I en del av trädgården växer det också stora bestånd av gula vildtulpaner och aftonstjärnor.

Aftonstjärna

Rödningeberg – gruvsdrift och fruktodling.

Under våren har vi även kunnat njuta av blomningen hos 12 000 fruktträd. Fruktodlingen finns på Rödningebergs gård som ligger i utkanten av Rödninge by. Namnet Rödningeberg skapades vid en kunglig resolution 15 juli 1761, då borgmästaren i Ystad, Carl Gustaf Boberg, adlad von Palmcrona, erhöll sätesfrihet för Ekeröd och två hemman i Rödninge, nr 20 och 21. Dessa två hemman fick nu beteckningen Rödningeberg. Även om säteriet var von Palmcronas skapelse, skulle det dröja till början av 1830-talet innan gården uppfördes av Henrik Ludvig Rosencrantz.

Rödningeberg fick emellertid aldrig ett corps de logis, endast flygelbyggnader till ett sådant byggdes. Efter ett stort antal ägarskiftet och utarrenderingar närmar vi oss nutiden, d.v.s. den del av historien som byborna levte i och verkat under och som de har mycket att berätta om.

1920 köptes Rödningeberg av Niels Bech, löjtnant vid Gardeshusarerna i Köpenhamn, och ett nytt skede för gården och för folket i Rödninge inleddes. I Danmark hade Niels Bech varit en framgångsrik amatörjockey, och det var därför ett naturligt steg för honom att starta uppfödning av galopphästar på Rödningeberg.

Tiden efter första världskriget och in på 1930-talet var inte lysande för jordbruk. Men även om löjtnant Bech, som man fortfarande säger i byn, hade med sig en lantbruksutbildning från Danmark, var han också öppen för andra verksamheter. Det var sedan gammalt bekant att Fyledalens slänter gömde på skatter som var ypperliga åskådningsmaterial vid geologiska exkursioner från bland annat universitetet i Lund. Löjtnant Bech såg

snart möjligheter att skapa inkomster av det som dolde sig i marken. Stenkol, kvartssand av bästa kvalitet, eldfast lera och järnmalm fanns i denna skattgömma. Tillsammans med gjutmästare Gjuke vid Sjöbo bruk, en hängiven amatörgeolog, experimenterade man fram en blandning av den eldfasta leran och kvartssand från det närbelägna Kurremölla. Resultatet blev en s.k. kupolugns massa som användes som ugnsfoder för att förstärka gjuteriernas smältugnar. 1923 kom brytningen av den svarta ugnsfasta leran igång kring Rödningeberg. Antingen kunde man forsla bort några meters moränlager för att sedan i dagbrott hacka loss leran som stod i vertikala flötsar tillsammans med stenkol, eller så gick man in med horisontella gruvorter från dalsidan. Vid järnvägsstationen i intilliggande Eriksdal byggdes en lada, där man blandade leran med sand till ugnsmassa. De första åren drevs blandningsmaskinen med lokomobil, en ångmaskin som måste eldas upp minst en timme före blandningen kunde sättas igång. Brytningen av den eldfasta leran upphörde 1963.

Rödningeberg

Det man förknippar Röddingeberg med idag är emellertid fruktodling. Impulsen till att börja med detta fick löjtnant Bech vid ett besök på en fruktutställning i Danmark 1931. Efter att ha rest runt och studerat olika fruktodlingar i Danmark och Sverige samt anställt en skicklig trädgårdsmästare lät han följande år plantera fruktträd på en areal av 5 tunnland (2.5 ha). Under de följande åren utökades odlingen med 5 tunnland årligen. 1939 bestod den av 10 000 träd, 10% päron, 20% plommon och körsbär samt 70% äpplen. 1949 hade odlingen vuxit till 30 000 fruktträd på 170 tunnland. Under lång tid framöver var Röddingeberg Nordens största fruktodling. En av de äldre i byn har berättat för mig hur man lastade järnvägsagnar med frukt för transport till NK i Stockholm. De största skördarna hade Röddingeberg mellan 1965 och 1970, då de uppgick till c:a 1 miljon kg/år.

Mot slutet av 1970-talet hårdnade konkurrensen för fruktodlare. Röddingebergs träd var gamla och stora. Jämfört med nyplanterade fruktodlingar krävdes mycket arbete med underhåll och plockning. I nyare anläggningar stod träden tätare, och de bar mer frukt. Omkring 1980 började därför Axel Bech som 1977 tagit över efter fadern Niels Bech att ta bort största delen den gamla fruktodlingen. Arealen minskades från 170 tunnland till 30.

1987 sålde Axel Bech Röddingeberg till Lars Edstrand som genast blev intresserad av fruktodling och investerade i nyplantering och skötsel enligt nya och moderna principer.

1999 köptes Röddingeberg av den norske storbonden och finansmannen Thomas Stang. Fem år tidigare hade han förvärvat Eriksdalsgården, så nu äger han drygt 800 ha sammanhängande mark i och vid Fyledalen. Thomas Stang har stort intresse för jakt, men

Röddingeberg med annalkande åskväder

fruktodlingarna med 12 000 äppel- och päronträd finns kvar. En cirkel har från och med 2014 slutits på Röddingeberg: Axel Bechs son Thomas Bech har tagit över ansvaret som förvaltare. Som jag berättat i tidigare Släktblad är Thomas Bech också ålderman och ordförande i Röddinge byalag.

Jag sitter i försommarsolen och blickar ut över dalen. Efter en uppfriskande regnskur kommer dofter av jasmin och kaprifol. Det var nog likadant på Cederbergarnas tid – men fruktsköörden är större nu.

En riktigt god sommar önskar vi från Röddinge.

Bengt Göran Hansson